

Norsk studentorganisasjon

Holbergs gate 1 / 0166

Oslo

T: 22 04 49 70

E: nso@student.no

W: www.student.no

Høringsuttalelse

Forslag til endringer i egenbetalingsforskriften

Dato: 01.07.2021

Hørings svar – Forslag til endringer i egenbetalingsforskriften

Innledning

Norsk studentorganisasjon (NSO) vil takke Kunnskapsdepartementet for muligheten til å komme med innspill til forslag til endringer i egenbetalingsforskriften.

NSO er kritisk til endringene som er foreslått. Med dette forslaget utfordrer regjeringen gratisprinsippet i høyere utdanning. NSO støtter ambisjonen om et utdanningssystem som tilbyr både grunnutdanning av høy kvalitet og tilrettelegger for at man kan lære hele livet, men dette må oppnås på andre måter enn ved at enkeltindividet skal betale for offentlig høyere utdanning.

Utdanning er et gode for samfunnet som helhet. Samfunnet er derfor tjent med å investere i utdanning og kompetanse. Dette gjelder både staten og arbeidsgivere, som begge kan dra nytte av kompetent arbeidskraft. Ved å åpne for at statlige universiteter og høyskoler i langt større grad enn i dag kan tilby utdanninger mot egenbetaling legges denne kostnaden over på enkeltindividet og kompetanseheving blir avhengig av egen økonomi.

For NSO er gratisprinsippet grunnleggende. Det gjelder for all offentlig høyere utdanning. Den enkelte skal ikke måtte ta regningen for nødvendig kompetanseheving. I de tilfellene universitetene og høyskolene tar på seg spesifikke oppdrag til kurs og korte moduler for arbeidslivet må regningen deles mellom arbeidsgiver og staten.

De foreslåtte endringene i egenbetalingsforskriften gir alt for vid åpning for å kunne ta betalt og konsekvensene av de foreslåtte endringene er i liten grad vurdert eller utredet. Tidspunktet for å gjennomgå forskriften fremstår som lite hensiktsmessig. Regjeringen har varslet at det kommer en helhetlig gjennomgang av finansieringen for høyere utdanning. NSO mener det vil være helt essensielt å se eventuelle endringer i egenbetalingsforskriften i sammenheng med den helhetlige gjennomgangen. For eksempel vil endringer i gradskomponenten og resultatkomponenten ha mye å si for helhetsbildet for etter- og videreutdanning.

Økt egenbetaling gir ikke økt tilgjengelighet

Høringsnotatet legger til grunn at økt mulighet til å tilby etter- og videreutdanning mot betaling vil gjøre høyere utdanning tilgjengelig for flere og øke tilbudet av relevante utdanninger, uten å ta høyde for kjøpekraften til enkeltpersoner og bedrifter. Det vil kunne føre til at små og mellomstore bedrifter samt personer som ikke har mulighet til å ta kostnaden vil stå utenfor dette tilbudet.

Økt grad av egenbetaling er ikke et insentiv for at arbeidslivet vil eller kan tilby sine ansatte kompetanseheving. Det vil være belastende både for arbeidstaker og arbeidsgiver, og ikke

bare øke forskjellene på individnivå, men også øke forskjellene mellom arbeidsted, bedrifter og sektorer.

Etter- og videreutdanning foregår i alle sektorer, og nytten av etter- og videreutdanning er ikke forbeholdt store private selskaper. Hvilke konsekvenser forslaget vil få for offentlig sektor, NAV, små- og mellomstore bedrifter er heller ikke belyst i høringsnotatet.

For vid åpning for å ta betalt

Krav om to års yrkeserfaring og at studietilbudet er særlig tilrettelagt for personer som har arbeidserfaring gir en for vid åpning for å ta betalt fra studenter. Dette vil gi rom for å gå på tvers av gratisprinsippet, fordi forskriften i realiteten åpner for å kunne ta betalt fra studenter i ordinære studier – hvis de har to års yrkeserfaring og studietilbudet er fleksibelt.

Manglende utredning og vurdering/andre tiltak

I høringsnotatet pekes det på at formålet med endringer i egenbetalingsforskriften er at regelverket skal gi institusjonene større fleksibilitet og handlingsrom for å bedre kunne å tilpasse utdanningstilbudene til arbeidslivets og samfunnets behov. Dette formålet mener vi kan ivaretas gjennom andre insentiver og tiltak enn å åpne for mer egenbetaling ved statlige universiteter og høyskoler.

Gjennom Arbeidslivsrelevansmeldingen har det blitt skissert ordninger som skal gi økt samarbeid mellom høyere utdanning og arbeidslivet. Et tettere samarbeid mellom arbeidslivet og UH-sektoren, gjennom bedre dialog og flere samarbeidsprosjekter vil kunne stimulere til bedre og mer målrettet måloppnåelse for etter- og videreutdanning. Hvordan disse ordningene skal bidra til tettere samarbeid og hvilke resultater det vil gi må være en faktor inn i arbeidet med egenbetalingsforskriften, noe det ikke synes å være gjort rede for så langt.

I den varslede gjennomgangen av finansieringssystemet er det flere komponenter som vil kunne ha utslag for gjennomføring og organisering av videreutdanning uten å gå på kompromiss med gratisprinsippet. For eksempel vil en revurdering av gradskomponenten være utslagsgivende på at det vil lønne seg å investere i større åpning for å kunne melde seg opp til enkeltfag uten å måtte melde seg opp til grad. Muligheten til inntekter fra korte kurs med egenbetaling, kan bidra til at utdanningsinstitusjonene flytter fokus og ressurser bort fra gradsutdanningen. For at universitets- og høyskolesektoren bedre skal kunne utføre sin del av samfunnsoppdraget sitt rundt etter- og videreutdanning burde dette inngå som faste komponenter i finansieringssystemet, for eksempel gjennom resultatkomponenten.

NSO savner en vurdering av flere mulige konsekvenser av de foreslåtte endringene. Dette gjelder spesielt konsekvensene for studenter som har to eller fler års arbeidserfaring og ønsker å søke årsstudium og i hvilken grad endringene vil påvirke gradsutdanningene, ved f.eks. at fokus flyttes mot å levere på arbeidslivets raskt skiftende behov.

Avsluttende betraktninger

Etter- og videreutdanning er en del av samfunnsoppdraget til universitets- og høyskolesektoren, som blir stadig viktigere. Å tilby etter- og videreutdanning er innenfor institusjonenes virkeområde og en del av universitetene og høyskolenes virksomhet etter loven. Å sikre gode rammer for etter- og videreutdanning bør derfor være en selvfølgelig del av endringer i finansieringssystemet. Staten må sikre finansiering til dette, ikke legge det over på enkeltindividet. Utdanning er en investering som kommer staten til gode. Dette gjelder også etter- og videreutdanning.